

Dades de l'assignatura

Any acadèmic	Codi d'assignatura	Nom	Crèdits	Plans on pertany	Idiomes
2010 - 2011	101702	Fonaments educatius de la logopèdia	9	828 - Graduat en Logopèdia	Català

Professor/a de contacte

Nom: Montserrat Perez Ventayol
Departament: DIDACTICA LLENGUA I LITERATURA I CC SCIA
Despatx: G5/135
Adreça de correu: Montserrat.Perez.Ventayol@uab.cat

Prerequisits

És imprescindible un bon domini del català oral i escrit i del castellà per tal de poder realitzar les activitats que es proposen així com de les eines d'informàtica bàsiques.

Contextualització i objectius

Aquesta assignatura proporciona coneixements sobre els processos d'ensenyament- aprenentatge de la llengua oral i la llengua escrita en l'àmbit escolar. Un dels camps possibles d'actuació del logopeda són els centres educatius; per tant, es considera imprescindible oferir una primera panoràmica sobre els fonaments teòrics i les metodologies didàctiques d'intervenció dels processos d'adquisició i producció de la llengua oral i la llengua escrita.

Al finalitzar l'assignatura l'alumne serà capaç de:

- Conèixer els fonaments teòrics i els processos d'adquisició i producció de la llengua oral i la llengua escrita en l'àmbit escolar.
- Conèixer la literatura infantil i adquirir criteris per analitzar-la, valorar-la i aprendre a formar lectors.
- Analitzar i valorar els processos d'escriptura i lectura en l'etapa dels primers aprenentatges de la llengua escrita.
- Aplicar les estratègies adequades que donen suport al procés d'adquisició i producció de la llengua oral i escrita.
- Saber analitzar críticament materials escolars –també en suport informàtic i en qualsevol altre- de manera que se sàpiguen diferenciar les propostes mecàniques de les que promouen aprenentatge i l'adequació a cada necessitat.
- Entendre que aprendre llengua està intrínsecament relacionat amb qualsevol altre aprenentatge del seu currículum.
- Ser capaç d'integrar els diversos sabers que incideixen en els processos d'adquisició de la llengua oral i escrita: psicolingüística, lingüística, metodologies didàctiques...
- Comprendre i analitzar els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i interpretar les metodologies d'intervenció escolars.
- Saber analitzar documents oficials que regulen l'organització escolar.
- Comprendre el paper de les diferents llengües implicades en l'educació lingüística.
- Mostrar un bon domini del llenguatge oral i escrit formal en les llengües oficials pròpies de la comunitat autònoma on exerceix la professió: registre, organització del discurs, expressió, coneixement gramatical, pronúncia, emissió i projecció de la veu, etc.

Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Codi	Tipus	Nom de la competència	Resultats d'aprenentatge
1775:E01	E	Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.	1775:E01.14 - Descriure i relacionar els fonaments pedagògics de la logopèdia: organització escolar, processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua oral i escrita. 1775:E01.15 - Explicar el paper del logopeda a l'escola.

1775:E16	E	Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.	1775:E16.02 - Utilitzar correctament la terminologia relacionada amb l'ensenyament del llenguatge.
1775:E19	E	Adequar la pròpia comunicació a auditoris diversos segons l'edat, la patologia, etc.	1775:E19.03 - Utilitzar estratègies de comunicació adequades a infants de diferents edats.
1775:G01	G	Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.	1775:G01.00 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
1775:G03	G	Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.?	1775:G03.00 - Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.?
1775:T01	T	Analitzar i sintetitzar informació.	1775:T01.00 - Analitzar i sintetitzar informació.
1775:T02	T	Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.	1775:T02.00 - Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
1775:T03	T	Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.	1775:T03.00 - Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
1775:T07	T	Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.	1775:T07.00 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
1775:T08	T	Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.	1775:T08.00 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
1775:T16	T	Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.	1775:T16.00 - Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.

Continguts de l'assignatura

Bloc teòric

◦ Introducció a l'organització escolar: les llengües al currículum de primària

- 1.1 El sistema educatiu català.
- 1.2 El Currículum (2007)
- 1.3 Projecte Lingüístic de Centre.
- 1.4 Ensenyament del treball i la reflexió metalingüístics.
- 1.5 Diversitat lingüística a l'escola. Pla LIC.
- 1.6 L'acollida lingüística dels infants nouvinguts. Aules d'acollida.

2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral

- 2.1 Característiques de la llengua oral i la relació entre l'oral i l'escrit.
- 2.2 L'aula com a espai comunicatiu: la llengua com a eina que permet comunicar-se i aprendre.
- 2.3 La interacció entre iguals i amb l'adult.

3. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita

- 3.1 Llegir i escriure: activitats cognitives de construcció de significat.
- 3.2 Els models explicatius dels processos de lectura i escriptura i propostes metodològiques que se'n desprenen.
- 3.3 El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Els conceptes dels infants sobre la llengua escrita. Revisió de les diverses metodologies i perspectives actuals.
- 3.4 Desenvolupament posterior de la competència escrita.
- 3.5 La regulació i l'autoregulació del procés d'aprenentatge.

Bloc pràctic

1. La literatura infantil i la seva incidència en el treball amb infants.
2. Les TIC i la seva incidència en les situacions d'ensenyament aprenentatge de la llengua.

Metodologia docent i activitats formatives

El protagonista del procés d'ensenyament – aprenentatge és l'alumnat. Sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia docent i les activitats formatives tal i com es detalla a continuació:

Tipus	Activitat	Hores	Resultats d'aprenentatge
Dirigida	Classes en gran grup. Exposició per part del professorat dels continguts principals del programa i proposta de qüestions per debatre. Classes pràctiques de literatura infantil i informàtica .	77	1775:E01.14 1775:E01.15 1775:E16.02 1775:E19.03 1775:T07.00 1775:T08.00 1775:T16.00
Supervisada	Participació als debats proposats al Campus Virtual. Tutories en línia. Tutories presencials	22.50	1775:E16.02 1775:T07.00
Autònoma	Recerca d'informació bibliogràfica i lectura d'articles. Elaboració de treballs de lectura i l'escriptura i atenció a la diversitat. Elaboració de treballs sobre literatura infantil i elaboració de propostes didàctiques mitjançant la informàtica	114	1775:E01.14 1775:E16.02 1775:E19.03 1775:G01.00 1775:G03.00 1775:T01.00 1775:T02.00 1775:T07.00 1775:T08.00 1775:T16.00

Avaluació

L'assistència a les activitats dirigides és obligatòria per assolir els objectius de l'assignatura. Per ser avaluat caldrà assistir a un mínim del 80% de totes les classes de cada bloc.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren en la graella que hi ha a continuació. La realització de totes les activitats pràctiques i teòriques és indispensable per a superar l'assignatura. Per tant, si una d'aquestes activitats no és realitzada per l'estudiant, la qualificació serà NO PRESENTAT.

La nota final de l'assignatura s'obtindrà a partir de la mitjana ponderada de les activitats d'avaluació.

Activitat	Hores	Pes	Resultats d'aprenentatge
Elaboració d'una proposta de seqüència didàctica que inclogui tots els aspectes treballats a l'assignatura.	2.25	20% de la nota final	1775:E01.14 1775:E16.02 1775:E19.03 1775:T01.00 1775:T02.00 1775:T03.00 1775:T07.00
Elaboració en grup de propostes didàctiques mitjançant la informàtica aplicada a l'aprenentatge inicial de la lectura i l'escriptura.	1.25	15% de la nota final	1775:E16.02 1775:E19.03 1775:T07.00 1775:T08.00 1775:T16.00
Participació al fòrum del Campus Virtual i prova de validació.	3.50	10% de la nota final	1775:E01.14 1775:E01.15 1775:E16.02
Prova escrita individual.	2.50	25% de la nota final	1775:E01.14 1775:E16.02 1775:T07.00
Treball en grup de literatura infantil.	1	15% de la nota final	1775:E16.02 1775:E19.03 1775:T07.00

Treball en grup sobre el primer aprenentatge de l'escriptura i la lectura.	1	15% de la nota final	1775:E01.14 1775:E16.02 1775:E19.03 1775:G01.00 1775:G03.00 1775:T07.00 1775:T16.00
--	---	----------------------	---

Bibliografia i enllaços web

Bloc organització escolar: les llengües al currículum de primària

FERRER, M. (1997) "La elaboración del proyecto lingüístico desde infantil a secundaria" a *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 13 (57-65)

NOGUEROL, A. (2007): *El programa Evlang en sociedades multilingües, el ejemplo de Cataluña*.

NUSSBAUM, L. I UNAMUNO, V. (2005): Pràctiques interactives entre aprenents de llengües segones i estrangeres, *Artículos de Didáctica de la Lengua i de la Literatura*, 37, 57-69.

NUSSBAUM, L. i UNAMUNO, V. (eds.) (2006): *Usos i competències multilingües entre escolars d'origen immigrant*. Bellaterra: Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

UNAMUNO, V. (2003): *Lenguas, diversidad sociocultural y escuela. Hacia una educación lingüística*. Barcelona: Graó.

UNAMUNO, V. (2005): La diversidad lingüística como riqueza, recurso y reto.

http://www.quadernsdigitals.net/index.php?accionMenu=hemeroteca.VisualizaArticuloIU.visualiza&articulo_id=8633

UNAMUNO, V. (1995): Diversidad lingüística y fracaso escolar, en *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 6, 19-28.

VALLCORBA, J. 2005. *La situació de la llengua als centres educatius : accions per consolidar-la i potenciar-la*, comunicació a les Jornades de llengua i ensenyament. Barcelona, octubre.

VILA, I. (2001): Algunes qüestions referides a l'aprenentatge lingüístic de la infància estrangera a Catalunya, en *Artículos de Didáctica de la Lengua i de la Literatura*, 23, 22-28.

Bloc llengua oral

BIGAS, M., CORREIG, M. (2000): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.

BRUNER, J. (1985): *La parla dels infants*. Vic: EUMO.

GENERALITAT DE CATALUNYA. Departament d'Ensenyament (2003): *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*.

SÁNCHEZ CANO, Manuel (1999): *Aprenent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors.

RUIZ BIKANDI, U. (2000): "Enseñar la lengua oral", dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, U. Ruiz Bikandi (ed.). Madrid: Síntesis.

RUIZ BIKANDI, U. (2000): "La comprensión y la expresión orales", dins *Didáctica de la segunda lengua en Educación Infantil y Primaria*, Uri Ruiz Bikandi (editora). Madrid: Síntesis.

TOUGH, J. (1979): *Lenguaje, conversación y educación: El uso curricular del habla en la escuela desde los siete años*. Buenos Aires: La Pleyade.

TOUGH, J. (1987): *El lenguaje oral en la escuela*. Madrid : Visor /MEC.

VILA, I. (1989): *Adquisició i desenvolupament del llenguatge*. Barcelona: Graó.

Bloc llengua escrita

BIGAS, M., CORREIG, M. (2000): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.

El primer aprenentatge de la lectura i l'escriptura (2006). Barcelona: Graó. ("Articles, 40")

CAMPS, A. (2004): "Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica" a *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó, Biblioteca d'Articles, 134, p.33-45.

COLOMER, T., CAMPS, A. (1995): *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.

FONS, M. (1999): *Llegir i escriure per viure. Alfabetització inicial i ús real de la llengua escrita a l'aula*. Barcelona: Ed. La Galera.

FERREIRO, E. GÓMEZ PALACIO, M. (1982): *Nuevas perspectivas sobre los procesos de lectura y escritura*, México: Siglo Veintiuno editores.

GARTON, A.; PRATT, CH. (1991): *Aprendizaje y proceso de alfabetización: el desarrollo del lenguaje hablado y escrito*. Barcelona: Temas de educación Paidós.

PRAT, A. (2005): "Llegir: sempre igual, sempre diferent", *Perspectiva Escolar* 294, abril.

RIBAS, T. (1997): "Evaluar en la clase de lengua: cómo el alumno gestiona su proceso de escritura" a *Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, núm. 11, p. 53-65.

SOLÉ, I. (2001): *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó/ICE UAB.

TEBEROSKY, A. (2001): *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure*. Barcelona: Vicens Vives.

TOLCHINSKY, L. (1990): "Lo práctico, lo científico y lo literario: Tres componentes en la noción de "alfabetismo"", *CL&E* 6.

WELLS, G. (1988): *Aprender a leer y escribir*. Barcelona: Laia.

Literatura infantil

COLOMER, T.(1995): "El lector en la etapa infantil (0-6 años)" *Alacena* 21, pp. 17-24.

COLOMER, T. (1995): "Los libros en la etapa infantil (0-6 años)", *Alacena* 23, pp. 9-11.

COLOMER, T.(1998): "Narracions que ajuden el lector", dins *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, n.16. Barcelona: Graó.

COLOMER, T. (2002): *Siete llaves para valorar la historias infantiles*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. (Per a la il·lustració, capítol 4, de les pàgines 104-117).

Informàtica i ensenyament- aprenentatge de la llengua

PRAT, A., VILÀ, N. (2000): "Las habilidades de lectura y escritura: un antes y un después." *Textos* 24, Barcelona: Graó, pp. 47-57.

VILÀ, N. (2006): "Llegir, escriure i aprendre en l'espai virtual". *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, n. 39, Barcelona: Graó, pp. 86-99.

Pàgines Web

Web del Departament d'Educació

<http://www.xtec.cat/>

Portal de continguts educatius digitals del Departament d'Educació

<http://www.edu365.cat/>

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (2004): *Pla per a la llengua i la cohesió social*. Barcelona. Generalitat de Catalunya.

<http://www.xtec.es/lic/documents.htm>.

Pàgina LIC (Llengua Intercultura i Cohesió Social).

<http://www.xtec.es/lic/documents.htm>

Pàgina del Grup de Recerca en Educació i Interaccions Plurilingües de la UAB. Conté materials utilitzats en contextos d'acollida.

<http://greip.uab.cat>